

הסיפור העברי באמריקה ברבע השני של המאה ה-20

הסופר שמעון הלקין כדוגמה

מאת

עוזר לפרופ' ד"ר: ג'אסם רשיד חלו המורה: ח'אלד ח'ירי חוסין

הסיכום

הסיפורת העברית באמריקה, הייתה קשורה בסביבה מסויימה. גם כן היא קשורה בנושאים מסויימים, ורובם היו מדברים על חיי היהודים באמריקה.

דמותו של שמעון הלקין קבועה בנפשם של המבקרים כזו של משורר בעיקר, אף כי סיפוריו ורשימותיו מהווים כמות ניכרת ביצירתו.

סיפוריו של הלקין כמעט כולם יש להם רקע אמריקאי. הנפשות, הסביבה והעלילה קבועות בנופה של ארץ זו. הוא מדבר ברוב סיפוריו במפורש על חיי היהודים באמריקה, ומתאר חייהם שם. לפעמים הוא מתאר את סבלונותיהם של היהודים שחיו בגולה.

דרכו הספרותית של שמעון הלקין מסתמנים בה שני תחומים מסויימים כנגד שתי תקופות חיים ונסיון. בתחומו הראשון אנו רואים אותו כשהוא תוהה ומגשש, ובשני הוא מגלה סימנים מובהקים של זיקת סביבה ותפיסת הווי ונטייה לעיצוב דמויות ריאליות הטבועות בתחום המקום.

Keyword: Hebrew Story, Jewish Character, American Society, Jewish life in the Diaspora.

הסיפור העברי באמריקה ברבע השני של המאה ה-20

הסופר שמעון הלקין כדוגמה

הקדמה:

במחקר הזה אנו מדברים על הסיפור העברי באמריקה בתקופה מסויימת שהיא ברבע השני של המאה ה-20.

בתקופה הזאת התפתחה הספרות העברית, וביחוד הסיפור והופעו שם כמה סופרים יהודים למשל: **יצחק דב ברקוביץ, יוסף אופאטושיין, הרי סקלר, יוחנן טברסקי, אברהם שוער..ועוד.**

אך **שמעון הלקין** היה הסופר הייחודי שביניהם. רוב יצירותיו מדברות על היהודי שחיי באמריקה ואיך היו התנהגותיו.. במחקר הזה התמקדנו בשני סיפורים של הסופר הזה: **יחיאל ההגרי** שפורסם ב- 1928. **ויהודי ניו-יורקי** שפורסם ב- 1942. שני הסיפורים האלה מדברים על היהודי שחיי באמריקה ומתאר את פרקי החיים האלה.

הלקין רצה להשקיף את האור על חייהם של היהודים שבגולה. סיפוריו של הלקין כמעט כולם בעלי רקע אמריקאי בכל תחומי החיים.

הסיפור העברי באמריקה ברבע השני של המאה ה-20.

מבוא:

הספרות העברית באמריקה לא נתייחדה עדיין יחוד צבע ואופי כדרך כל ספרות ארצית או תחומית שחן המקום עליה ומשהו מרוחה של הסביבה מוטבע בה שלא בידיעת בעלים. מבחינה זו אין אמריקה לגבי הספרות העברית כאן אלא מושג גיאוגרפי לפי-שעה, כך וכך יצירות ספרותיות נכתבו או הופיעו בתחומה של זו. ואילו הסופרים כמעט כולם באו מעבר לים כשחומר יצירתם- סכום של קנייני תרבות

ומושגי יופי ואמנות- שמור להם בנפשם. ואף כי כמה מהם באו בעודם צעירים וצורתם הספרותית נסתמנה בעיקר כאן, הרי העלו אתם רכוש של חוויות וזכרונות, נסיונות ילדות ונעורים, שהם מקור ראשון להתהוות האישיות היוצרת. לא הספיקה להם, לסופרים הללו, השעה להתערות בארץ זו ולהתקשר עמה קשר נפשי, עד כדי להתמלא מאוירה ולינוק מקרקעה.⁽¹⁾

ומן הצד השני הייתה אמריקה העברית דלה ורופפה ואוירתה קלושה ביותר ולא היה בה כדי אחיזה לרוח היוצר. העברית באמריקה הייתה- ובמידה ידועה היא גם עכשיו מעין נטע אכסוטי שלא נתאקלם כראוי והוא זקוק למזג-אוויר של חממה. עם כל כבושיה הרבים בעת האחרונה עדיין לא יצאה מכלל תנועה, וככל תנועה בראשיתה היא אידיאליסטית, פרושה, וטרם הפכה להיות מציאות, כלומר- פרוצס אורגאני של קליטה וצירוף הניזון מכוחה ומכוח-כוחה של הסביבה. והיה איפוא, מטבע הדברים שהספרות העברית באמריקה תהא ממשיכה את המסורת הישנה שנארגה בעיירת התחום.⁽²⁾

אמנם, השירה נקלטה כאן לאחר תקופה של חבלי הסתגלות. מעט-מעט השתחררה משעבודה של זיקת-עיגון זו למכורה הישנה. השירה בכלל היא יותר חפשית. השירה העברית נאחזה כאן באפוס האגדי של היהודים.

לא כן הסיפורת. זו לא הגיעה לידי חשיבות מכריעה כאחותה השירה. הסיפורת לפי טבע מהותה היא יותר קונסרבטיבית. היא קשורה בסביבה מסויימה, בצורות-הווי, בנוסחאות חיים, פרי ארג של דורות. ואף כשהיא מפליגה לעולמות אחרים, למרחבי זמנים וארצות, הריהי נושאת אתה על כנפי דמיונה אבק-מולדת, צבעים וסממנים מבית-האוצר של ירושת הדור. ואילו בעיקרה היא נזקקת למציאות הקרובה, הידועה, זו שצמחה מתוך קרקע מולדת ונארגה שכבות-שכבות בכוחם של תנאים מסויימים. ומציאות כזו אינה נקנית בראייה בלבד. ולא יפלה איפוא אם במשך התקופה הארוכה של שנות-ההגירה הראשונות לא הופיעה בספרות הסופרים היהודים באמריקה אף יצירה אחת חשובה שתהא ראויה להצטרף לחשבון.⁽³⁾

אם המשוררים לא מצאו בעת הראשונה את דרכם בארץ זו , שנראתה להם כ"עמק-רפאים" או כבית-חרושת ליצירות מהירות. המספרים הראשונים שניתקו ממקום חיותם והועמדו בפני מציאות זרה , בלתי-מובנה, אטומה ומבהילה-לא כל שכן. ואף זאת בין המשוררים הראשונים היו בעלי אישיות ובעלי קומה ספרותית , כמו **דוליצקי ואימבר**, ואילו מתוך המספרים לא נזדקרה אף דמות מבהיקה אחת. אפשר לציין שורת-שמות של כתבי ספורים: **פיליפס, וורניקובסקי, חן, תשר"ק ועוד**. אך הופעתם הייתה ארעית ומה שנתנו אין בו כדי ישות ספרותית. אף אלו מהם שידעו לספר דברים בלשון נקיה (**הימן-חרל"פ, הלל מלאכובסקי ועוד**) לא היו אלא רושמי זכרונות , כותבי כרוניקה , ובמידה שנזקקו אל החיים לא ראו בהם אלא אפיזודות תלושות.⁽⁴⁾

תקופה חדשה עם הופעתם של הקבצים "סנונית" ו"לוח אחיעבר" והעתונים "התורן" ו"מקלט" , שבהם התרכזה קבוצה של סופרים שבאו עם זרם ההגירה האחרון, וביחוד ברבע השני של המאה ה-20 רובם צעירים ומהם ברוכי-כשרון שנתחממו לאורם של מרכזי הספרות ברוסיה ובפולין והביאו אתם מסורת של תרבות ספרותית. הללו עקרו הספרות העברית כאן מתחומה של אותה קרתנות תמימה והצעידה לקראת אפקים חדשים. השירה חגגה את נצחונותיה הראשונים מתוך כיבוש הנוף האמריקאי , ועם שגשוגה של זו באה גאולה גם לפרוזה , נשתפר הטעם, נשתכללה ההרצאה הספרותית. התפתחה פובליציסטיקה הראויה לשמה ונוצרה המסה הבקרתית. נתגלה גם הסיפור האמנותי. עם הופעת "הדואר" וספרי השנה של "ההסתדרות העברית" נתרחב חוג השפעתה האכסניה הספרותית , נתגלו כוחות חדשים מילידי הארץ זו מטיפוחי תרבותה , נתרבו חוטי הקשר עם הסביבה.⁽⁵⁾

גורם חשוב להתפתחות הטעם הספרותי והטכניקה הספורית שימשה כאן פעולתו הספרותית של **יצחק דב ברקוביץ** כעורך השבועון "התורן" (1926 סלוקר-1929 תל-אביב). ברקוביץ היה עורך בחדסד , בעל תרבות ספרותית גבוהה , זהיר ונושא באחריות. הוא היה בעל תביעה חמורה מעצמו ומאחרים וידע לעצור בעד שטף רוחם של הסופרים הצעירים שעבדו עמו. בנידון זה היה תלמיד מובהק

לאחד-העם, זה שהעלה את מלאכת העריכה למדרגה של אמנות , יותר נכון- למלאכת הקודש. סיפוריו: **ימות המשיח , הראשונים כבני-אדם , סיפורים , מן המיצר, סערה ויום אתמול.**⁽⁶⁾

בכלל , הסיפור העברי האמריקאי, עם כל כיבושיו והישגיו האמנותיים, נשאר בעצם מבודד ותלוש ללא אווירה כללית וללא שרשים במציאות הקרובה. נדמנה לכאן שורה של מספרים חשובים שיצירתם- רובה או מקצתה- נתרקמה באמריקה. כל אחד- דמות מסויימה לעצמה ובעלת-ערך לעצמה. אך כלל יצירתם טרם יצטרף ל"סיפורת", זאת אומרת- לדמות קיבוצית, לחטיבה אמריקאית, דוגמת זו שהייתה לפנים ברוסיה ובפולין או זו שנוצרה (בארץ -ישראל). כמובן, שאין לראות בדברים האמורים משום קטיגוריה. אין כאן אלא קביעת עובדה והארת המצב. התנאים המיוחדים של העברית באמריקה חייבו את המצב למפרע.⁽⁷⁾

הספרות האידיית , שלפני טבע הכלי הלשוני שלה היא יותר חפשית ואין היא כפופה למסורת ספרותית עתיקה , הרחיקה ללכת מבחינה זו מאחותה העברית. חבלי-ההגירה אמנם צמצמו את דמותה אף היא בעת הראשונה , אך היא מצאה לה אחיזה בחיי המהגרים עצמם. ראשוני המספרים האידיים , כבר ידעו לעצב מתוך חומר תחוח זה דמויות חיות מלאות תוך אנושי. **יוסף אופאטושו** (1887 פולין- 1954 ניו יורק), שניחן בעין חדה ומזנקת , כבר תפש ניצוצות בודדים שנבזקו אליו מן הסביבה החדשה. ואילו ראבאי , איש-האדמה , כבר נזדווג זיווג-נפש עם נוף הארץ ונעשה משוררן של הפריריות האמריקאיות. אך חירות התנועה הזאת וכשרון ההסתגלות של הספרות האידיית לא תמיד מקור ברכה הם לה. מחמת חוסר מסורת עתיקה שתשמש לה כוח מעכב היא עלולה לפעמים לגלוש כלפי טמיעה לשונית ורוחנית. היא נתונה יותר להשפעות-חוץ וביתר קלות היא נתלשת מעל מקורה העממי ונאחזת בכל מיני חידושים מודרניסטיים וזמרי מהפכה במחשבה ובביטוי, שלגבי ספרויות אחרות , שהן מעורות במקום-גידולן הטבעי , אין הללו אלא בועות קצף על פני שטח המעמקים , ואילו לגבי ספרות צעירה כזו האידיית הרי הם עלולים לטשטש את צורתה העצמית וליטול את טעם קיומה.⁽⁸⁾

מבחינה זו יפה כוחה של העברית , שהיא יותר שמרנית וקשורה לדוגמה קלאסית. גידולה יותר אטי , ויותר ממושך-גידול מגלו. ואיטיות זו הריהי ערוכה נאמנה שהיסוד האמריקאי , שסופו לכבוש לו מקום בספרות העברית , לא ייבנה מחורבנו של המקור. בין טובי הסופרים העברים באמריקה קובע **הרי סקלר** (1882 גליציה- 1974 ניו יורק) לעצמו מקום מיוחד , נבדל מן השאר. הוא בא בקב שלו ובדרכי יצירה משלו. עולם יצירתו הוא עולם האגדה , יותר נכון- עולם המסורת ההיסטורית-מדרשית-עממית. האגדה יש לה ריאליות משלה במידה שהיא נתונה בתוך אורה שלה. זה כוחו של סקלר וזו גם חולשתו. דרכו תמיד על גבול שני עולמות, והכרעה יתירה לצד אחד או למשנהו סכנה בה , משל למי שמהלך על גבי קו נטוי. סקלר הוא דראמאטורגן בעיקר. הדראמה היא לו לא צורה ספרותית בלבד , אלא עיקר ויסוד ביצירתו. היא כלי הביטוי שלו , והוא כפוף לטבע הכלי הזה- לתנאי הבימה והדיאלוג. ספריו: **בין ארץ ושמים , ספור הכוכבים , מסך ומסכות ועוללות.**⁽⁹⁾

במהותו הספרותית של **יוחנן טברסקי** (1900 אוקראינה- 1967 תל-אביב), יש הרבה מן התמימות, מן הבלתי-אמצעיות ומתפישת החזון- סגולות אלו המצינות את הסופרים בעלי- האגדה. אף הוא , דוגמת סקלר , מטפל בחומר היסטורי , אף ביצירות שלו עובדות בסך תרבויות ודתות ותורות מתנגדות. אלא שאין הללו באות כתכלית לעצמן- הן משמשות, במופלא ובמופלג שבהן , ארג-יסוד להבלטת הדמות הגדולה. טברסקי הוא רב נכסים- ופזרן. מזויין בידיעה רבה , פרי עבודה ולימוד וחיפוש במקורות , הריהו ניגש אל יצירתו כארדיכל זה המכין לו חמרי בנין יותר מכפי המידה הנדרשת. הוא משפיע עלינו רוב טובה. עם כל החומר הרב והמגנון שהוא משקיע לתוך ספורו , יש בו אחדות פנימית ויש גידול. הארעי והמקרי מצטרף סוף-סוף לשלמות של רושם , כצבעי-הסממנים הללו שביריעת הבד של הצייר. ספריו: **אוריאל אקוסטה , הבתולה מלודמיר , רום ותהום , מעולם ועולם , איפה ארץ אררט? לפידים בלילה , החצר הפנימית , הסער וההגה , הבעל שם טוב וספרות העולם.**⁽¹⁰⁾

אברהם שוער (1868 רוסיה- 1940 ניו יורק) , דוגמת רוב הסופרים העברים באמריקה, היה מורה על-פי אמנותו וסופר בשעות-הפנאי. שוער לא היה מספר במובן הרגיל. הוא היה בעל שיחה נאה , ושיחתו יש בה מטעם זקנים ומתמימות-ילדים כאחד. בעצם היה רושם זכרונות. ראייתו הייתה פנימית , מופנה כלפי מה שהיה. לא גופי דברים ומראות נתן לנו , אלא תמיצתם הזכרית , עם תוספת-דמיון שנטפל אליהם ברבות השנים. גם ספוריו מחיי-ההווה עושים רושם של פרקי זכרונות שלו או של גבור הסיפור. לא מקרה הוא שרוב ספוריו ניתנו בגוף הראשון. דומה הוא עלינו כסבא חביב זה שבע-הנסיין ועמוס-הזכרונות המספר לנכדיו מתוך בת-צחוק טובה ונדיבה על ימים עברו. כי על כן שיחתו פשוטה ולבבית, שופעת ושוקקת לא לפי חוקי אמנות-הסיפור , אלא לפי קצב מיוחד זה של הספרנות עם אותן החזרות הריתמיות השובות כל-כך את לב השומעים הצעירים. סיפוריו: **בעולם הפלאות, בעלי פרנסות, דוד הולך ו מאורעות ימימה החכמה.**⁽¹¹⁾

ש.ל. בלאנק (1891 באוקראינה- 1962 פילדלפיה) בין המספרים העבריים באמריקה, שייחדו חלק מיצירתם לשם תיאור סביבתם החדשה , וגם הוא המובהק והפורה שבהם. הוא ניתן בכשרון של הסתכלות מהירה , ולא עברו שנים מועטות מעת השתקעו באמריקה, וכבר העניק לנו מאוצרו הטוב כמה וכמה סיפורים בנויים על רקע המציאות המקומית. בלאנק יודע לתאר דברים. הוא אוהב לספר לשם עצם הסיפור בלי כוונה צדדית- פרובלימאטית או אמנותית. כשרונו הסיפורי הוא מן המבורכים ביותר- כשרון טבעי , רענן ופורה. דבריו שופעים כמתוך מעין , ויש לנו הרשם שלא ידע מעולם חבלי- ביטוי או הרהורי- ספק , ומכל שכן- צער של כשלון. כוחו של בלאנק גדול יותר בתיאור מצבים מאשר בסיפור-המעשה. רוב סיפוריו אין בהם כובד עלילה , אבל טעונים הם דינאמיות ומתיחות. סיפוריו: **ערבה, צאן, יום הפרחים, אדמה, בשעת חרום, נחלה, ביד הגורל ועל אדמת אמריקה.**⁽¹²⁾

לוי אריה אריאלי (1886 אוקראינה- 1943 ניו יורק) , הוא סופר וותיק , שדבריו מהווים חטיבה ספרותית הגונה , אלא שלא זכו משום-מה לכינוס ולצירוף- דמות. העובדה שסיפוריו מפוזרים בעתונים ובמאספים שונים ושהופעתם , חוץ מזה, לא הייתה תקופה ומתמידה ביותר , גרמה לטשטוש הרשם , באופן שמהותו

של הסופר ושיעור-קומתו לא נקבעו בבהירות מספיקה ולא הוארו במידה הראויה. כגורלם של רוב הסופרים היהודים היה גם גורל חייו של אריאלי שורה ארוכה של נדודים, ולא תמיד מתוך רצון, מתוך שאיפה לתור ולראות נימוסי עולם ודרכי בני-אדם. יליד אוקראינה הוא נעקר מנוף מולדתו בתוקף הלחץ הגזעי ואימי הפרעות, הגיע (לארץ-ישראל) עם זרם העלייה החלוצית ונתגלגל סוף-סוף לאמריקה, המרחבים הגדולים והתנועה החפשית המושכת אליה את כל נודדי הרוח. סיפוריו: **ישימון, אללה כרים.**⁽¹³⁾

דמותו של **חיים אברהם פרידלאנד** (1892 ליטא- 1939 קליבלנד), שנקטף באביב ימיו, עדיין מתלווה לה בעיני חבריו ובני לווייתו מעין נוגה של מסתורין, איזה יופי לא-מכאן הכרוך בזכר ימיו האחרונים ומיתתו הטראגית. הוא היה הראשון בין המספרים-המהגרים היהודים ששחרר עצמו מן הזיקה המשעבדת וכובלת לעבר ולרחוק ונזדקק אל חיי סביבתו החדשה מתוך הסתכלות שקטה ובבוכה. הוא היה מטבעו ער-נפש ודרוך-תנועה, איש-חברה ופעולה, שעסקנותו הציבורית, עם שקיפחה במדת-מה את היוצר שבו וצמצמה את תנובתו הספרותית, העשירה אותו בנסינות-נפש, ברשמים ומראות, מתוך שהביאתו במגע ישר עם גילוי-חיים שונים של יחד ושל כלל. ספוריו של פרידלאנד הם בעצם רשימות קטנות, מהן-פיליטוניות, תפישת רגעים ומצבים בודדים, לפעמים ארעיים מצד עצמם, אבל מוארים באור מרכזי ונראים כנקודות-שריפה הללו הקולטות לתוכן את תמצית העיקר. סיפוריו: **מכתבים, בצל הקבר, הדלקת הנרות, שחורים ואכזבה.**⁽¹⁴⁾

הסופר שמעון הלקין ויצירותיו.

הסופר **שמעון הלקין** (1899 רוסיה- 1987 ירושלים), הוא נולד ברוסיה וב-1914 היגר עם משפחתו לארצות הברית. השלים לימודיו באוניברסיטת ניו יורק בשנת 1928. משנת 1920, עוד בהיותו סטודנט, החל ללמד במוסדות יהודיים בארצות הברית. הלקין עלה פלסטינה לראשונה בנובמבר 1928. בשנת 1939 חזר לארצות הברית, שם לימד במוסדות שונים והגיע למעלת פרופסור ללשון וספרות עברית. אחר כך לימד בסימנר היהודי התאולוגי בניו-יורק. שמעון הלקין היה משורר

עברי מקורי. כתב שירה קשה. שהייתה רחוקה מהשירה בעברית הארצישראלית. הוא כתב גם פרוזה עברית מקורית ולא קלה. שמעון הלקין תרגם לעברית גם את שיריו של בן-דודו, משורר היידיש הסובייטי שמואל הלקין. זכה פעמיים בפרס טשרניחובסקי לתרגומי מופת (ב- 1955 וב- 1977). עלה פלסטינה שוב ב- 1975 והתגורר בשכונת רחביב בירושלים. בשנת 1987 הלך לעולמו והוא בן 88.⁽¹⁵⁾

דמותו הספרותית של ש. הלקין קבועה בנפשם של המבקרים כזו של משורר בעיקר, אף כי סיפוריו ורשימותיו מהווים כמות ניכרת ביצירתו. ולא משום שהללו הופיעו בפרקי-זמן מרוחקים זה מזה ביותר, אף לא משום שרובם אינם אלא פרקים בודדים מתוך דברים שלא נתפרסמו עוד במילואם, ואשר על כן לא נצטרפו לאחדות של רושם, כזו של שירתו- אלא משום שלפי טבע נושאייהם ולפי הרגשת- העולם הגלומה בהם הרי הם המשך ישר לשיריו. כי שתי הרשויות האלו ניגון אחד עולה מהן-שוועת-נפש הקוראת לגאולה ממעמקים, בשתייהן אתה מוצא אותה התיירה נואשה אל הנעלם, אל האמת האחרונה והתכלית שבדברים. נושאי סיפוריו של הלקין הריהם נושאי שירי פילוסופי בעצם, והם לובשים אצלו צורה דתית- חסידית.⁽¹⁶⁾

הלקין כתב כמה סיפורים:

1. יחיאל ההגרי, סיפור (שטיבל, ברלין 1928).
2. עד משבר, סיפור (עם עובד, תל-אביב 1929).
3. ברוך בן נריה, סיפור (דביר, תל-אביב 1940).
4. יהודי ניו יורקי, סיפור (עם עובד, תל-אביב 1942).

יצירתו של הלקין בכלל היא רצינית ביותר, כבודת הגות וסבל וחדורה רגשיות תוססת וגדושה. היא נעדרת הומור. הטון היסודי עגמומי ואיזה צליל סדוק בו "כקול תינוק המבליג על בכיה כבושה שבלב". הלקין דרך מיוחדת לו בתפישת הדברים ועיצובם ובאופן ההרצאה. תפישתו היא לא זו של הסתכלות שקטה הרואה

דברים בשלמותם ובהרכבתם האורגאנית, אלא זו של משורר לירי צמא-יופי וחולה-אמת הניגש אל החיים מתוך סערת נפש ובתביעה חסרת-סבלנות.⁽¹⁷⁾

סיפוריו של הלקין כמעט כולם יש להם רקע אמריקאי. הנפשות, הסביבה והעלילה (במידה שישנה) קבועות בנופה של ארץ זו. אולם ראייתו מופנה יותר כלפי פנים ומרוכזה בעיקר בחיי הנפש של גבוריו. יותר מכל חבריו הסופרים, שניסו להאיר את חיי היהודים באמריקה, עלה בידו לתת ביטוי נאמן לאותה תסבוכת-נפש שבה מתלבט הצעיר מישראל, דור הראשון או שני להגירה, שסבל-ירושה עתיק מכביד על נפשו תוך כדי התאקלמות באוירה התרבותית החדשה.⁽¹⁸⁾

הסיפור יחיאל ההגרי:

סיפור-המעשה במובן הרגיל אין בעצם ב " יחיאל ההגרי" (כמו גם בשאר סיפוריו), אבל יש נסיונות-נפש עזים ועמוקים. זוהי מגילת לב של צעיר ער, צמא-חיים ויופי, הנתון למסתורין דתיים, מבקש את האמת שבדברים ואת הקדושה שבחיים, והוא נכשל כדרך כל "בעלי האגדה" בבואם במגע ישר עם המציאות החמורה. בהיותו שרוי במצב של אכסטאזה דתית, צמא לקרבת האלוהות ומצפה לפלא-גילוייה, נפגש דרך מקרה עם רוח, נערה יפה וחמודה, אך הפכפכנית ומזועזעת-עצבים, ומתוך תמהון- התפעלות ועירות-החושים המלווים כל חוויה דתית-מסורתית, נראתה לו אותה נערה כעין הגשמת-פלאים של היופי הטמיר והנצחי שאליו נשא את נפשו. העובדה שהתאהב בה מיד עם ראייה ראשונה נראתה לו טבעית והכרחית, כעין המשך לאותו מצב של התעוררות עליונה. הוא נסתבך ברשת של אהבה משונה ומפותלה.⁽¹⁹⁾ מתוך התלהבות ראשונה וברוחם של הרומאנטיקאים מאז-מעולם הוא מזמין את רות לחיות אתו על אי שומם: (אי ההתבוננות, מקום שבו יבנו מגדל-אור בראש סלע גבוה ותלול, שימשמש מקדש-מפלט לכל הבודדים והתועים, הבורחים מפני אימת החיים, הכואבים את "חפץ-הדעת" ומבקשים את סוד הבינה העליונה- את קרבתה הבלתי-אמצעית של האלוהות. ורות, נערה רומאנטית אף היא על-פי דרכה, שעם אבי-רעננותה כבר ידעה את נפתולי האהבה ותהפוכותיה, ועמדה בקשרי-יחסים מסובכים עם

וואלנאט אהובה ועם איזה עוגב יוני בבת אחת , נמשכה בכל-זאת אחרי הבחור המוזר הזה).⁽²⁰⁾

לדעתי: רות ראתה ביחיאל כאיש-האלהים- אשר לאיתאווה הנאצלה , וראתה בו אחד נזיר לגבי נשים אחרות , הוא היה בשר-ודם למדי , ולא רצה להיות איש-האלוהים גם ביחס לנערה החמודה הזאת. גופה הרך והגמיש הצית אש בדמו ואהבתו "הנאצלה" נתמלאה געגועים צורבים ומוויים לוהטים והפכה להיות מקור של עינויי-נפש עד כדי שגעון.

שאר הפרטים הם רומאנטיים- מופלגים בתכלית. יחיאל יוצא אל ההרים לרפא שם את שבר-נפשו. אך הכיעור שבחיים רודף אחריו גם שם. בתו התמה והשתקנית של רב דובי ידיו ורבו הנערץ,⁽²¹⁾ שבצל תורתו היה מבקש מפלט ברגעי משבר: (יחיאל מטפל בקברותה ובאמת השכולה. הוא נטרד משקט-פינתו ומיגון בדידותו וחזר העירה. נפגש שוב עם רות. עוגנה היווני , שהלכה אחריו והייתה לו לפלגש , חזר בתשובה ושב אל אשתו ובניו. יחיאל נשאר איפוא משענה היחיד בחייה המטורפים. האוהבת היא אותו? לא , היא אוהבת את אהבתו , את "קדושתו". וכשהוא , אף הוא "הנזיר ואיש-האלוהים").⁽²²⁾ לדעתי: גבורו של הלקין היה האיש הנפלא שדומה למלאך הנשלח לבני-האדם , הוא רצה לומר שהיהודי הוא הנס וצריך לאחרים שומרים אחרי צעדי , כדי שיהיה גורלם דומה לגורלו של המלאך הנשלח מאלוהים , להציל את בני האדם מחייהם הטומאים , כי הם התרחקו מחייהם הטהורים. על כן הקורא ליצירותיו של הלקין תהייה לפניו המסקנה הזאת: יצירותיו של שמעון הלקין הם בעלי כיוונה דתית ולא חילונית.

) הוא בורח מפניה כנשוך נחש, אך היא נגררת אחריו ומתחננת לבלתי יעזבנה. הוא מנשלה מעליו בכוח בלתי-מצוי ונס החוצה. רות היא הרודפת אחרי יחיאל, היא רוצה להשיבו אליה , לענותו שוב. לא, לא! הוא ישים קץ לנכלי הארורה הזאת!).⁽²³⁾

איזו אווירה מחניקה! איזה עיגול מכושף! מין מחול משונה של שגעון וטירוף , שלתוכו נסחפות כל הנפשות הללו המפרפרות בעוורונם , מענות ומעונות גם יחד ,

וסובלות יסורי-גיהינום לאין-מוצא. זוהי רומאנטיות מופלגה לאין-שיעור. כל החיים הועמדו כאן על נקודה מצומצמה זו של אימוצינאליות מחודדה עד כדי חולניות. אולם האווירה אינה מתבהרת גם באיזור-האור (שהוא , לכאורה , העיקר) של הסיפור. גם שם אותה מתיחות גבוהה , אותו עולם של חוויות חריפות. הלקין מעלה אותנו לתחומים עליונים של התפעלות דתית ושל אצילות שבמחשבה עד שתקצר לנו הנשימה.⁽²⁴⁾

לדעתי: הסיפור "יחיאל ההגרי" , כפי שראינו, אינו מצטיין בעלילה יתירה. יש מאורעות-נפש, יש רגעים רבי-מתיחות ועמוקי-חוויה , אך ברובם אין הם מתגבשים למעשים ופעולות כלפי חוץ. זהו סיפור אינטרוספקטיבי בעיקר. יש ניתוחי הרגשות דקים, מעוף מחשבה והסתכלות דתית-פילוסופית. יש גם תיאורים מפליאים דקי-ארג ועדיני-צבעים.

שמעון הלקין יודע את אמריקה ורוחה. מכיר הוא את זו שטיפחה סופרים כבדי-הגות וכבדי-ביטוי. אך ביתר-יחוד הוא יודע, כמובן, את אמריקה היהודית- את זו ה"איסט-סיידית" על בטלניה , מהפכניה וחולמי חלומותיה , המבלים ימים ולילות במסעדות מזוהמות מתוך וויכוחים סוערים ונלהבים , וגם את זו המתרברבת ומתעדנת בברודוויי ובריוור-סייד דריוו , שאמריקאיותם קודמת ליהדותם. הלקין גילה כמה צדדים בחיי היהודים באמריקה , שיש בהם כדי לעורר חרדה בלב ודאגה לימים יבואו. הוא העלים עין מכמה סימנים של התגבשות לאומית המתגלים , למשל, במוסדות החינוך העבריים ובהישגי הספרות העברית והאידיית. אף את הצעיר היהודי-אמריקאי , שהוא עיקר ענינו וטיפולו , תפש תפישה חד-צדדית ביותר.⁽²⁵⁾

לדעתי: הלקין , משורר מחונן , שמקורו ברוך , וסופר מקורי בעל תרבות ספרותית גבוהה ובעל אישיות אצילה ועשירה , נאחז לרצונו בסבך של חיפושים ונפתולים פנימיים , של דנודי נפש ורוח לאין-מוצא. פצוע-רגש ואכול-אהבה לאמת האחרונה, הריהו מבקש פתרונים לדברים שהפתרון מהם והלאה , שפתרוןם בהם עצמם, בעובדה החמורה של עצם היותם. ואשר על כן נסתבך בדרכי ביטוי והרצאה מפותלים ומעורפלים.

אך כל מה שכתב- כתב בדם לבו. הצער שלו האנושי , האמתי , מרעיד את לבם של קוראיו. שפע של חום-נפש ושל אור-חסד ושל חכמת-חיים עמוקה נובע מדבריו ברגעיו הטובים , כשהוא מדבר מלב ללב. ואילו בדבריו האחרונים כבר חותרת הרגשת-חיים חדשה, הרגשת-חירות של אדם שהתגבר על עצמו ועל עקת-סבלו.

הסיפור יהודי ניו-יורקי:

בסיפורו (יהודי ניו -יורקי), הלקין מדבר במפורש על חיי היהודים באמריקה. הוא מתאר את חיי היהודים שם. הלקין תופס תפיסה דקה את ריתמוס התנועה, את דופק החיים המהיר. אולם כל תנועה נראית יותר על פני השטח , ואילו בחיים יש גם שכבה של שקט , אך הרעש בניו יורק הוא הדבר השגור בעיר הזאת. יש פה אמנם גם מצבע המקום. יש קצב ניו-יורקי , הד הבהילות שבחיי יום יום באיסט סייד ובמאנהטן. יש גם תיאורים של סטודנטים וסטודנטות ב"קולומביה האוניברסיטה" ושל פועלים ופועלות בבתי היזע.⁽²⁶⁾

סגנונו של הלקין הולם יפה את הרוח הקאפריסי החותר בספוריו. הוא תוסס ומהיר וקטוע כאילו נחתך בסכין. פעמים יש עודף של השוואות הבא כאילו למלא את הצמצום שבציור (כצלילים של דמדומי ערב רחוקים המופיעים פתאום רגע אחד ונגוזים , כצורת עב משונה שהופיעה לפני ימים רבים) , ופעמים ניכרים בו סימנים של יציקה ראשונה ללא נסיון של שיפור וליטוש. אך בדרך כלל הוא סגנון תמציתי וקולע, שתכליתו לגלות מהותם של דברים מתוך העדפת התוכן על הצורה. וכך היא לשונו: רהוטה, קלה וקצרה.⁽²⁷⁾

() בסמוך כל כך רעשה ניו-יורק , המתה ברודווי. הכל רצים , ממהרים. אוטומובלים. רכבות. צעקות. צחוק. צללים נהדפים , נדחפים ומולידים תנועות נחפזות, חטופות. היתה העיר בשעה זו מלאה , כביכול, צפרנים ארוכות. אלה הם צעירים יהודים צועדים ברחובותיה צוחקים בקול רם , כנראה היו שמיחים בחייהם בעיר הזאת).⁽²⁸⁾

לדעת: ספור זה , אחד הטובים שבמערכת דבריו של שמעון הלקין , הוא טיפוסי לגבי תפיסתו והרגשת עולמו של סופר מהגר הרואה את עצמו מחוץ לכללות החיים, והוא עומד נבוכ ומבולבל בפני סבך חזיונות חדשים ומוזרים. הנושאים בסיפור הזה ובסיפורים אחרים הם מונוטוניים במקצת. בנויים על פי רוב לפי מתכונת אחת של "הוא" ו"היא" ושלישי או שלישית) באמצע. ריכוז זה של תשומת הלב בנקודה אחת כוחו יפה להבליט את הדמות הבלטה יתירה ולשפוך אור מעובה על המצב.

(לא יכול להתקרב אל איש. כשעבד לפני ב"שאפ" ניו יורקי היה רק

בורג קטן במכונה ענקית , אחד מהמון הפועלים המסתופפים שלא לרצונם בחדר העבודה , מצטרפים על פי מקרה ונפרדים עם ערב , כל אחד לנפשו ולחדרו הצר אי שם בעלית גג. "שימנקי" לא הרגיש את עצמו והיה חי כבתוך חלום, נדחף על ידי האחרים).⁽²⁹⁾

מעין זה הוא גם הסטודנט שימנסקי , אף כי הלה לכאורה ביקש לו תכלית בחיים-לקבל תעודה באוניברסיטה. שבע שנים השקיט בלימודיו. עבד ביום ולמד בלילה. הדיר עצמו מכל הנאה וכבש בחוזק יד את יצרי עלומיו. בסיפור הזה יש ליהודים שטח גדול. לפעמים הדיבור כולו ביחס ליהודים שחיו באמריקה. אך בסיפור הזה הלקין אינו מתייחס ליהודים שבארץ ישראל, הסיבה לכך אינה ידועה.⁽³⁰⁾

לדעת: הסיפור הזה אף הוא בנוי לפי אותה קומבינציה משולשת , אלא שניתנה כאן אווירה רוחנית מסויימה של דעות וזרמים שהיו רווחים בשעתם בחוגי הצעירים. חוץ מזה יש כאן תולדות אדם בכל , לא היהודי בלבד , גם כן פרשת חיים שלמה. גם כן יריעת הסיפור רחבה למדי. יש ציורי נוף ויש גם מערכת נפשות מנומרת בהיקף. אך עדיין חסר הידוק אמנותי ומשתרבים פרטים טפלים.

(היה מתנפל על הראש הזה. בעל הזקן השחור , היה יכול להוציא את

היד הזאת , בעלת האצבעות הארוכות-ולשבר אותן לאט לאט , כל עצם לחוד...היה נותן את היד בין הדלת והמזוזה , סוגר את הדלת לאט לאט ושומע

את נפץ העצמות המתפרקות. היה עומד על הראש השחור... זהה הוא היהודי הניו-יורקי, הוא היכה כמוהם של האמריקאים).⁽³¹⁾

לדעתי: רקע יהודי אנו מוצאים בסיפור הזה. הלקין מדבר על היהודי שחיי בניו-יורק בלבד. הסופר כבר נמצא כאן בתחומה של ציבוריות יהודית קונקרטיית, זו המתרכזת מסביב לבתי הספר העבריים. הסיפור היפה בכללו, הכתוב בחום וברעד-נפש והמגלה כשרון מובהק של הסתכלות מעמיקה והבחנה דקה.

המחבר משתדל לשלבם זה בזה ולהדקם בקשר של סיבה ומסובב. אך הקשר אינו מהודק ואינו הכרחי. העבודה שהיתה עושה שקר בנפשו של הגיבור וממשיך בעבודתו השנואה עליו בתנאים משפילים ומעליבים. הלקין התמקד בפעם הזאת ביהודי שחיי באמריקה ולא בארץ-ישראל, התמקדותו הזאת תהייה מועילה כאשר הוא רומז לסבלנותיהם של היהודים שחיו בחברות האחרות. אולי הדבר הזה היה ביקורת להתבללותם של היהודים שבגולה, גם כן אולי יהיה מניע לאנשים האלה לעלות לארץ-ישראל.⁽³²⁾

(שפרה צעירה היתה, תמימת רגש, מלאה אמונה וצמאה ליופי, לפעולה ולחיי חברה. היא בקשה להתעלות על ידו, להתעשר מנסיונות חייו. מראהו היפה, כתפיו הרחבות ומבטו החד שבעיניו האפורות קסמו לה ברושם הגבורה שלהם. הרושם לא האריך ימים. מעט-מעט נתגלתה הרפיפות שבאפיו, העיפות והרגשת-הכשלון).⁽³³⁾

החלק השני שבסיפור-תיאור סבלו של היהודי שחיי בגולה, שהוא מהווה, כאמור, מרכז, כתוב, בניגוד לאחרים, ברוח של סאטירה חדה וזעומה ועושה רושם מדכא. יש כאן, אמנם, קיום נאמנים המגלים את האריעות ואת שרירות הלב וחוסר האחריות השוררים בעולם החינוך היהודי. אבל סיפורו אמנותי איננו מאמר פובליציסטי. הגדשת הצבעים והמרירות היתירה מקלקלות את השורה. סבלו של היהודי בציור מזעזע זה כמעט שניטל טעמו האנושי ונהפך למין סיוט של טירוף ושגעון.⁽³⁴⁾

לדעת: הסיפור הזה של שמעון הלקין הוא היחיד בסיפוריו שניתן בו טיפוס חיובי של אדם שלם, היהודי בעל האופי וקומה מוסרית, הוא היהודי שמתנגד לאחרים השונאים לבני קהילתו שבגולה. אולם היפה ביותר וגם המבוגר ביותר מבחינת התוכן והצורה הוא הסיפור (יהודי ניו יורק). ובה הסופר חדר סוף סוף לשרשי הדברים ותפס את הרקע הכללי המאחד את התופעות הבודדות שנראו לו לפניו בתקופת התחייה והגישוש. לפנינו משפחה יהודית תמימה, אבי המשפחה, הוא טיפוס של אדם-נמלה הבונה את קנו בעקשנות ובהתמדה מתוך צרות-עין וצירוף פרוטה לפרוט. בעצם אינו קמצן: להוצאות ביתו הוא מספיק בעין יפה.

(שפרה אין לה פרצוף מסויים. כנגד זה עוצבה דמותה של האם בקויים

נאמנים. אשה שאין לה בעולמה אלא בניה ובעלה. כולה קמוטה ומכוערה ומעולם לא היתה אהובה על בעלה. אף על פי כן היתה הרוח החיה במשפחה והיא שהידקה אותה ליחידה-בפשוטתה, במסירותה הטבעית ובאהבתה הפאסיבית, כתרנגולת זו הסוככת על אפרוחיה בכנפיה החמות. עם מיתתה של זו נתפרדה החבילה ומעון המשפחה נהפך בשביל כולם לבית-לינה ארעי. גוש חיים רוטט מתוך המציאות היהודית-אמריקאית).⁽³⁵⁾

אולם על קרקעה של אותה מציאות צמחו גם בריות ממין אחר, מיני גידולי-בר העולים בזוהמת הכרך. מסתובבות בריות חשודות ואפלות המשחרות לטרף, סוחרי נפשות וקוקאין, מהם לויתנים גדולים ומהם דגי רקק. בתוך אווירה זו של יופי וחטא אין יחסים קבועים מתהווים, וכל שאיפה לבנות בה חיי משפחה.⁽³⁶⁾

לדעת: דרכו הספרותית של הלקין מסתמנים בה, כפי שראינו, שני תחומים מסויימים כנגד שתי תקופות חיים ונסיון. בתחומו הראשון אנו רואים אותו כשהוא תוהה ומגשש, תופס רק קרעי חיים ונוטה לאינדיבידואליזם קיצוני ורגשות מינית, פרי תקופת העלומים והשפעות-חוץ. ואילו בשני הוא מגלה סימנים מובהקים של זיקת סביבה ותפיסת הווי ונטיה לעיצוב דמויות ריאליות הטבועות בחותם המקום.

(אמר שמינסקי: יש לי משפחה משלי! אף מאחותו כבש את רחמיו

בשעת דחקה, מה שהביאה לידי איבוד עצמה לדעת. וכך הלך והצליח, רכש לו

מעמד בטוח- חנות מרקחת גדולה ובית מרווח ונאה באחד הרחובות היפים והשקטים, וראה את עצמו אדון , שהכל לרבות בני ביתו, תלויים בו ובכיסו. ופתאום נהפך עליו הגלגל ונהרס הבנין , מתה עליו אשתו , והוא מצא את עצמו בודד ועזוב.⁽³⁷⁾

הנפשות נתפסו כאן בחריפות יוצאות מן הכלל. חן חיות ומפרכסות כאילו ניתנו למששן בידו ממש. מצויינת ביותר היא דמותה של שפרה , האשה היהודית הניו יורקית שעמדה עם בעלה בעת צרה , וכאשר היא נפטרה , בעלה היה עגום וראה את החושך של חייו. הוא חש שביתו נהרס ואין עתיד לו.⁽³⁸⁾

לדעתי: בספורו זה של הלקין יש גילוי ספרותי חשוב , נתפסה בו פינת חיים שלא הוארה עדיים כל צרכה בסיפור העברי-אמריקאי. הוא גילה את עולם נפשם של הצעירים היהודים , בני דור ראשון ושני להגירה. הלקין עדיין שרוי בעולם של הרגשות וחוויות דתיות-מסתוריות, וכל יצירתו יונקת בעיקר ממקורות העבר. ולפיכך גם גבוריו, עם כל התרחקותם ממקורות אלו. ואילו הלקין ניתק , לכאורה (לפחות בתחום יצירתו) את הקשרים עם מסורת העבר , וכולו נתון לחולף ולמתהווה בלבד. הוא נגש אל הצעירים מבחינה הגרית-אמריקאית בעיקר , וגבוריו הם מסוגם של אלו שבתוך תהליך ההסתגלות נתרוקנו מכל ערכי ירושה ושחררו עצמם מקשרי היחסים הישנים. יחסים אלה הם שבין היהודי שבגולה והיהודי (בארץ-ישראל).

על כל פנים , הגישה שעל-פיה מנותחת תשתיות הסיפורים של הלקין , היא אותה הגישה. נקודת המוצא שלו היא עמידה על הזיקה ההדדית בין טקסט לקונטקסט, כלומר-כיצד יצירות הקלאסיות לא רק הושפעו מאידיאלוגיות בנות תקופתן. גם כן השיקוף של אידיאלוגיה ביצירה ספרותית עשוי להיוצר על ידי הצגת חלופות, כדי להעמיד באופן נכון ומורכב את הגשר שבין הפרטי לכללי , ולסרטט את היחסים בין הדמות לתקופה ולתקופתם של הקוראים לדורותיהם.

השפה העברית היא דבר קדוש בלבו של הלקין , דברו לראשונה את השפה העברית היה כמו שנולד עכשיו. השפה העברית לפי דעתו היא דבר קדוש , והיא אחד היסודות המרכזיים ביצירותיו. הוא השתמש ברוב התופעות הלשוניות כדי

שיהיו אמצע לשכנע את הקורא שלו. המטרה מכל אלה לספק את רעיונותיו השונים.

המסקנות:

1. הסיפורת העברית באמריקה הייתה קשורה בסביבה מסויימה , בצורות-הווי , בנוסחאות חיים, פרי ארג של דורות.
2. רוב הסופרים היהודים באמריקה לא היו אלא רושמי זכרונות, כותבי כרוניקה.
3. הסיפור העברי האמריקאי עם כל כיבושיו הישגיו האמנותיים, נשאר בעצם מבודד ותלוש ללא אווירה כללית.
4. כמה מהסופרים היהודים באמריקה ייחדו חלק מיצירתם לשם תיאור סביבתם החדשה.
5. יצירותיו של שמעון הלקין בכלל היו רצינות ביותר, והטון היסודי עגמומי.
6. סיפוריו של הלקין כמעט כולם יש להם רקע אמריקאי יותר מכל חבריו הסופרים.
7. שמעון הלקין בסיפוריו מבקש את האמת שבדברים ואת הקדושה שבחיים.
8. הלקין התמקד בהבלטת סבלונותיהם של היהודים המתבוללים בחברות האחרות, ואינו מדבר על היהודים (בארץ-ישראל).
9. הלקין גילה כמה צדדים בחיי היהודים באמריקה, שיש בהם כדי לעורר חרדה בלב ודאגה לימים יבואו.
10. בסיפוריו של הלקין הוא מבקש פתרונים לדברים שהתייחסו ליהודים שבאמריקה.
11. סגנונו של הלקין הולם יופה את הרוח הקאפריסי החותר בסיפוריו. לפעמים ניכרים בו סימנים של יציקה ראשונה ללא נסיון של שיפור וליטוש. אך בדרך כלל הוא סגנון תמציתי וקולע, שתכליתו לגלות מהותם של דברים מתוך העדפת התוכן על הצורה. וכך היא לשונו: רהוטה, קלה וקצרה.
12. הוא התנגד לאחרים השונאים לבני קהילתו שבגולה.
13. לפעמים הוא מבליט את תפקידה של האישה היהודית שעמדה עם בעלה בעת הצרה. המטרה מדבר הזה היא לחזק את עמדתה של האישה היהודית שבגולה. הדבר הזה משקף את הצורה היפה של היהודים בכלל.

14. לפעמים הלקין ניתק את הקשרים עם מסורת העבר , וכולו נתון לחולף ולמתהווה בלבד.

שולי המחקר:

1. אפשטטין, אברהם. מקרוב ומרחוק , פרקי מסה ובקורת , אוהל (ניו יורק 1944). עמ' 9.

2. אלתין, חנה. ספרות עברית במערב, דביר (תל-אביב 2009). עמ' 52.

3. אברהם, שילה. ספרותנו באמריקה, מסדה (תל-אביב 1993). עמ' 114.

4. אפשטיין, אברהם. שם. עמ' 10.

5. אברהם, שילה. שם. עמ' 118.

6. אפשטיין, אברהם. שם. עמ' 12.

7. יוסף, מיכה. יהדות הגלות, עם עובד (תל-אביב 1991). עמ' 32.

8. שם. עמ' 36.

9. אלתין, דוד. הסיפור העברי במאה ה-20, ראובן מס (ירושלים 2000). עמ' 44.

10. שם. עמ' 48.

11. יעקב, יערי. אברהם שוער: כיוונו הספרותי, כותר (תל-אביב 1980). עמ' 11.

12. אלתין, דוד. שם. עמ' 52.

13. שם. עמ' 66.

14. אפשטיין, אברהם. שם. עמ' 106-108.

15. בעז, שכביץ. יערות מתוהמים: אפיזודות בביוגראפיה של שמעון הלקין , שוקו (תל-אביב). עמ' 6-8.

16. שקד, גרשון. על גישתו של שמעון הלקין לסיפורת העברית , דביר (תל-אביב 1971). עמ' 42.

17. אפשטיין, אברהם. שם. עמ' 76-77.

18. אלתין, חנה. שם. עמ' 118.

19. אברהם, שילה. שם. עמ' 224.
20. הלקין, שמעון. יחיאל ההגרי (סיפור), שטיבל (ברלין 1928). עמ' 13.
21. שקד, גרשון. שם. עמ' 116.
22. הלקין, שמעון. שם. עמ' 18.
23. שם. עמ' 20.
24. יוסף, דן. יחיאל ההגרי, מיסטיקן ללא דת, פרידמן (תל-אביב 1970). עמ' 32-33.
25. יעקב, שופט. שמעון הלקין-פגישה, הקיבוץ הארצי (תל-אביב 1993). עמ' 42.
26. אפשטיין, אברהם. שם. עמ' 85.
27. יעקב, שופט. שם. עמ' 73.
28. הלקין, שמעון. יהודי ניו יורקי (סיפור), עם עובד (תל-אביב 1942). עמ' 22.
29. שם. עמ' 28.
30. נקדימון, שלמה. שמעון הלקין, סופר שנשכח, הקיבוץ המאוחד (תל-אביב 1994). עמ' 43.
31. הלקין, שמעון. שם. עמ' 26.
32. נקדימון, שלמה. שם. עמ' 46.
33. הלקין, שמעון. שם. עמ' 29.
34. שועל, חיים. סופרים יהודים באמריקה, יצחק בן-צבי (תל-אביב 2009). עמ' 33.
35. הלקין, שמעון. שם. עמ' 36.
36. שועל, חיים. שם. עמ' 42.
37. הלקין, שמעון. שם. עמ' 39.
38. שועל, חיים. שם. עמ' 46.

המקורות:

1. אברהם, שילה. ספרותנו באמריקה, מסדה (תל-אביב 1993).
2. אלתין, דוד. הסיפור העברי במאה ה-20, ראובן מס (ירושלים 2000).
3. אלתין, חנה. ספרות עברית במערב, דביר (תל-אביב 2009).
4. אפשטיין, אברהם. מקרוב ומרחוק, פרקי מסה ובקורת, אוהל (ניו-יורק 1944).
5. בעז, שכביץ. יערות מתוהמים: אפיזודות בביוגראפיה של שמעון הלקין, שוקו (תל-אביב 1975).
6. הלקין, שמעון. יהודי ניו-יורקי (סיפור), עם עובד (תל-אביב 1942).
7. הלקין, שמעון. יחיאל ההגרי (סיפור), שטיבל (ברלין 1928).
8. יוסף, דן. יחיאל ההגרי, מיסטיקן ללא דת, פרידמן (תל-אביב 1970).
9. יוסף, מיכה. יהדות הגלות, עם עובד (תל-אביב 1991).
10. יעקב, יערי. אברהם שוער: כיוונו הספרותי, כתר (תל-אביב 1980).
11. יעקב, שופט. שמעון הלקין- פגישה, הקיבוץ הארצי (תל-אביב 1993).
12. נקדימון, שלמה. שמעון הלקין, סופר שנשכח, הקיבוץ המאוחד (תל-אביב 1994).
13. שועל, חיים. סופרים יהודים באמריקה, יצחק בן-צבי (תל-אביב 2009).
14. שקד, גרשון. על גישתו של שמעון הלקין לסיפורת העברית, דביר (תל-אביב 1971).

Abstract

Hebrew literature in America, was related to a particular environment. Also it is related to certain issues, and most of them were talking about Jewish life in America. The character of Simon Halkin fixed in the minds of visitors especially that of a poet, although his stories and notes are a considerable amount of his work. Halkin's stories have almost all American background. Persons, environment and landscape permanent plot of this land. He speaks most explicitly stories about Jewish life in America and describes life there. Sometimes he describes the patience of Jews living in the Diaspora. Literary career of Shimon Halkin seem to be certain areas where the two against two lifetimes of experience. The first area we see him wondering and fumbling, and both he reveals clear signs of attachment and seizure formation environment and a tendency to design realistic figures inherent in the field area.

القصة العبرية في امريكا بالربع الثاني من القرن العشرين

الاديب شمعون هلاقين إنموذجا

الباحثان : ا.م. جاسم رشيد حلو

م. خالد خيرى حسين

المستخلص:

في هذا البحث تحدثنا عن القصة التي كتبها الادباء اليهود في امريكا بجانب الشعر والمقالات. لقد كان للبيئة الامريكية التي عاش فيها هؤلاء الادباء الاثر الكبير في نتاجاتهم. وكانت اغلب مواضيعهم لمستوى كبير جدا تشابه تلك النتاجات التي كتبت عن حياة اليهود وتقاليدهم بالإضافة الى تفاصيل بسيطة جدا في حياتهم في المهجر، وخصوصا في اوربا.

كان شمعون هلاقين الاديب المميز من بين هؤلاء الادباء، فقد ركز في قصصه على حياة اليهودي وعاداته في هذا البلد، فالعادات والتقاليد لها دورها الفعال في اثبات مدى التغير الكبير في مجال الادب والقصة بشكل خاص وانعكاساتها.

وفي أغلب قصصه عكس هلاقين شخصيته الحقيقية، شخصية اليهودي الذي عاش واندمج داخل تلك المجتمعات المختلفة الأخرى، حيث كتب عن البيئة الامريكية بتفاصيلها الصغيرة كأنه مواطن امريكي وتناولها بكل جوانبها (بسلبياتها وبأيجابياتها).

في بحثنا هذا الموسوم (القصة العبرية في امريكا بالرابع الثاني من القرن العشرين الاديب شمعون هلاقين إنموذجا) سلطنا الضوء على الجوانب الفنية للقصة العبرية التي تناولها أغلب الادباء اليهود بهذا البلد، والتي تشابه الى حد بعيد تلك القصص التي كتبت في (اسرائيل).
يبرز في طريق شمعون هلاقين جانبين معينين ضد الحياة وتجاربه فيها، الجانب الاول نحن نراه كأنه تائه ويستكشف، وفي الجانب الاخر يكشف اشارات واضحة الارتباط بالبيئة المحيطة به والتمسك بالحاضر والميل لبناء شخصيات واقعية الغارقة في الجانب المكاني ومتجسدة فيها.
الكلمة المفتاح: القصة العبرية، شمعون هلاقين، الشخصية اليهودية، المجتمع الأمريكي، حياة اليهود في المهجر.

نبذة عن الناشرين:

1 - جاسم رشيد طو، أستاذ مساعد في كلية اللغات - جامعة بغداد - قسم اللغة العبرية، حاصل على شهادة الدكتوراه من جامعة بغداد ولديه الكثير من البحوث في الأدب العبري الحديث.

2 - خالد خيرى حسين، مدرس في كلية اللغات - جامعة بغداد - قسم اللغة العبرية، حاصل على شهادة الماجستير من جامعة بغداد ولديه الكثير من البحوث في الأدب العبري الحديث.

1-ג'אסם רשיד חלו: פרופסור עוזר בפקולטת השפות - אוניברסיטת בגדאד - מחלקת השפה העברית. זוכה תואר שלישי מאוניברסיטת בגדאד. יש לי הרבה מחקרים בספרות העברית החדשה.

2-ח'אלד ח'ירי חוסיין: מורה בפקולטת השפות – אוניברסיטת בגדאד –
מחלקת השפה העברית. זוכה תואר שני מאוניברסיטת בגדאד. יש לי
הרבה מחקרים בספרות העברית החדשה.

E mail. Aiostath_khalid@yahoo.cpm